

Jordbruksoppgjøret

NORTURAS INNSPILL TIL NORGES BONDELAG OG
NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Innhold

Innledning og prioritering	2
Markedssituasjon for kjøtt og egg	3
Fraktutjevningsordning	9
Prisnedskrivning/kraftfôrpris	10
Telledato	10
Dyrevelferdsmeldingen.....	11
Velferdsordningene	11
Styrking av beredskap og matsikkerhet i Nord-Norge	11

Innledning og prioritering

Løpende matproduksjon i hele landet basert på lokale og fornybare ressurser bidrar til matsikkerhet her hjemme, samtidig som det reduserer presset på matressurser globalt. Husdyrproduksjon er en sentral og naturlig del av et norsk landbruk som best mulig utnytter ressursgrunnlaget. Husdyrproduksjonen er i dag spredt utover hele landet. I kombinasjon med kornproduksjon i kornområdene er dette en forutsetning for å kunne nå målet om en selvforsyningsgrad på 50 pst.

Forbedret økonomi og tetting av inntektsgapet til andre grupper er en forutsetning for å opprettholde matproduksjon i hele landet og å oppnå Stortingets landbrukspolitiske målsetninger. Dyrtid og et tøffere økonomiske klima legger en demper på salget av kjøtt, og har bidratt til en utfordrende markedsbalanse for storfe og gris. For storfe og svin er engrosprisene lavere i første halvår 2024 enn hva de var i første halvår 2023, noe som gjør at markedsinntektene til produsenten er svekket. Dagens markedssituasjon gir ikke utsikter for å betydelige løft i markedsinntektene fremover, da dette vil vanskeliggjøre arbeidet med å gjenopprett markedsbalansen. Inntektsløft til bonden og tettingen av inntektsgapet må derfor i år i stor grad komme over jordbruksoppgjøret. Tilskuddene over jordbruksavtalen bør innrettes slik at de i mindre grad er produksjonsdrivende.

Fortsatt husdyrproduksjon i hele landet avhenger av at det finnes mottaksanlegg som kan ta imot bondens leveranser av slakt og egg. Bortfallet av husdyrprodusenter, særlig i de nordligste fylkene, bekymrer markedsregulator. For å sikre industriell mottakskapasitet for husdyrprodusentene i distriktene må kostnadsulempen mellom distriktene utjevnes.

Nortura mener at følgende områder må prioriteres i årets jordbruksoppgjør:

- **Inntekten til husdyrprodusenten må økes til et nivå som er mer i tråd med andre yrkesgrupper. Markedssituasjonen for kjøtt tilsier at inntektsløftet må komme gjennom jordbruksavtalen.**
- **Det må legges til rette for å opprettholde løpende matproduksjon i hele landet ved å styrke fraktordningene for slaktedyr og egg, og rammebetingelser som gjør det mulig.**

Markedssituasjon for kjøtt og egg

I dag er det en utfordrende markedssituasjon for både kjøtt og egg. Vi forventer at dette vil gjelde også i tiden fremover, men ser tydelige tegn på forbedring i markedssituasjonen som følge av prisendringene som er gjort og tiltakene som er iverksatt. De siste årene har alle ledd i næringen opplevd en kostnadsvekst vi ikke har sett lignende til på mange år. Samtidig medførte stengte grenser en betydelig økning i innenlands etterspørsel, og engrosprisene ble økt. De økte kostnadene traff imidlertid også konsumenten gjennom økte priser og kapitalkostnader. Økningen i engrosprisen ble derfor etterfulgt av et fall i etterspørselen, særlig for rødt kjøtt, både som følge av gjenåpningen av samfunnet og som følge av lavere disponibel inntekt hos forbrukerne. For å gjenopprette balanse i kjøttmarkedet er engrosprisene redusert, og det er iverksatt flere tiltak for å redusere tilførslene. Tiltakene har påvirket både salget og produksjonen i ønsket retning. Det er imidlertid fortsatt et stort overskudd av kjøtt på reguleringslager og det er et svært begrenset mulighetsrom for økte engrospriser den nærmeste tiden. I år må derfor inntektsøkningen for bonden i stor grad komme gjennom økt tilskudd. For å raskest mulig gjenopprett markedsbalansen er det viktig at tilskuddene som gis i minst mulig grad er produksjonsdrivende.

Samtidig som salget av kjøtt har falt, har vi opplevd en økning i etterspørselen etter egg. Samtidig har høye priser i EU gjort at norske egg også har vært foretrukket av industrien. Det var i deler av 2023 underskudd av norske egg og det prognoseres underskudd også i 2024. På grunn av en forventet fortsatt økning i etterspørselen etter norske egg, er det behov for en begrenset økning i norsk eggproduksjon. Økte tilskudd vil sammen med en eventuell prisøkning stimulere til økt produksjon.

Prognose for kjøtt- og eggmarkedet i 2024, per mars 2024

	Norske tilførsler		Import- kvoter	Engrossalg		Balanse 2024	Reg.lager	Prognose reg.lager
	tonn	Endring		tonn	Endring		1.1.24 *	31.12.24
Storfe/kalv	83 900	-7 %	9 000	97 800	0 %	-4 900	7 376	2 500
Lam	17 000	-1 %	1 250	18 400	0 %	-100	123	100
Sau	4 800	0 %		3 900	-13 %	900	334	1 200
Gris	128 800	-2 %	1 650	131 000	+2 %	-600	3 634	3 100
Egg	65 800	+1 %	1 400 ¹⁾	68 000	+3 %	-800	-	-

1) Forutsetter i prognosen for 2024 en import på til sammen 2 200 tonn egg for å dekke behovet.

* Reguleringslager ved starten av året inngår ikke i balansen for 2024.

Storfe

For storfe har vi fra pandemiperioden og frem til i dag gått fra et underskudd av norsk vare til nå å ha et overskudd.. For 1. halvår 2024 er engrosprisen satt ned kr 4,00 per kilo, en prisendring som ble iverksett tidlig høsten 2023. I tillegg er prisen på storfe fra reguleringslager satt ned. I 2023 var engrossalget av storfe om lag 6 pst. lavere enn i 2022. Samtidig ble norsk produksjon redusert med 2 pst. For å redusere tilførselen av storfekjøtt er det igangsatt kalveslakting og det er gjennom prissettingen stimulert til lavere slaktevekter. Kalveslaktingen vil i størst grad påvirke samlede tilførsler av storfe i 2025. Produksjonen forventes å falle ytterligere 7 pst. i 2024 og salget forventes å være uendret. Hvis prognosene blir gjeldende vil dette innebære et underskudd for året på 4 900 tonn, noe som vil redusere dagens reguleringslager på rundt 6 500 tonn betydelig.

Den langsiktige trenden er redusert konsum av rødt kjøtt, noe som må medføre at produksjonen også reduseres tilsvarende. Dagens innretting av tilskuddsmidler for storfe kan virke produksjonsdrivende og premierer tunge slakt. I dagens marked, med overskudd og behov for redusert produksjon fremover, hadde det vært fordelaktig om tilskuddene i mindre grad var produksjonsdrivende. Kvalitetstilskuddet er en viktig del av inntekten til storfeprodusentene. Vi opplever imidlertid at kvalitetstilskuddet slik det er innrettet i dag stimulerer til at mange produsenter leverer tunge slakt. Vi ser spesielt at den store økningen i tilskuddet fra klasse O til O+ bidrar til økte slaktevekter hos storfe av lette raser som normalt oppnår slakteklasse O. Nortura mener at markedssituasjonen tilsier at kvalitetstilskuddet bør innrettes slik at det ikke er like produksjonsdrivende som i dag.

Produsenter som har spesialisert seg på oppføring av innkjøpt kalv (oppføringsenhetene) mottar begrenset med tilskudd og er derfor svært sårbare overfor prisendringer i markedet. Vi ber derfor avtalepartene vurdere om jordbruksavtalen kan bidra til å styrke økonomien for denne gruppen av produsenter.

Nortura mener:

- **Det er lite rom for å heve storfeprodusentenes inntekt gjennom markedet. Økt inntekt må derfor i stor grad komme gjennom tilskuddsmidler.**
- **Kvalitetstilskuddet bør innrettes slik at det i mindre grad er produksjonsdrivende.**
- **Avtalepartene bør vurdere om jordbruksavtalen skal bidra til å styrke økonomi til oppføringsenhetene.**

Gris

For gris har vi også de siste årene gått fra et betydelig underskudd til et høyt volum på reguleringslager. For 1. halvår 2024 er engrosprisen satt ned 80 øre per kilo, en prisendring som ble iverksatt tidlig høsten 2023. I tillegg er prisen på gris fra reguleringslager satt ned. I 2023 var engrossalget av gris 6,5 pst. lavere enn i 2022. Samtidig ble produksjonen redusert med 1 pst. Det er oppfordret til lavere smågrisproduksjon og slaktevekter, og det er gjennom prissettingen stimulert til å levere lettere slakt. Produksjonen forventes å falle ytterligere 2 pst. i 2024, samtidig som prisnedgangen estimeres å bidra til en økning i salget på 1,5 pst. Hvis prognosene blir gjeldende vil dette innebære et underskudd og lagernedbygging for året på 600 tonn.

Svinenæringen står overfor betydelige investeringsbehov. Det er viktig at svinenæringen også kan få støtte til nødvendig vedlikehold og investeringer gjennom Innovasjon Norge.

Spredt svineproduksjon må opprettholdes for å redusere smittefare mellom besetninger, fordele verdiskaping og er en viktig forutsetning for å opprettholde slakterivirksomhet for alle dyreslag i distriktene. Distriktstilskuddet for gris må derfor være på et nivå som sikrer likeverdige konkurranseforhold mellom svineprodusentene i sentrale områder og i distriktene.

Nortura mener:

- **Det er lite rom for å heve svineprodusentenes inntekt gjennom markedet.**
- **Distriktstilskuddet på gris må være på et nivå som sikrer likeverdige konkurranseforhold mellom produsenter i sentrale områder og i distriktene.**
- **Svinenæringen bør også kunne få støtte til nødvendig vedlikehold og investeringer.**

Småfe

Det er god markedsbalanse for sau og lam. I andre halvår 2023 ble engrosprisen satt opp med kr 1,00 per kilo for lam. Denne prisen holdes uendret i første halvår 2024. I 2023 ble engrossalget av lam 3 pst. lavere enn i 2022. Salget av sau falt med 10 pst. Samtidig ble produksjonen av lam og sau redusert med henholdsvis 5,5 og 2 pst. Importen av småfe var høyere i 2023 enn året før. Dette skyldes kvoteimport fra SACU-landene for første gang siden 2018.

Produksjonen av sau og lam prognoseres å gå marginalt ned i 2024, mens det forventes uendret salg av lam og ytterligere vel 10 pst. nedgang i salget av sau.

Samlet gir dette et overskudd for året på 800 tonn og et reguleringslager på 1 300 tonn ved utgangen av året.

Produksjonsvolumet for småfe er sterkt påvirket av størrelsen på de statlige tilskuddene. Det høye støttenivået til næringen fører til at prissignaler fra markedet ikke påvirker produksjonen i stor grad. På grunn av fallende etterspørsel etter rødt kjøtt, bør ikke produksjonen øke fremover av hensyn til markedsbalansen.

Nortura mener derfor det er viktig at tilskuddene i størst mulig grad stimulerer til god kvalitet og i minst mulig grad stimulerer til økt produksjon. Nortura opplever i økende grad at det leveres lam som er såpass lette at det er problematisk med tanke på kvalitet og bruksområde. Nortura mener at en løsning på denne utfordringen kan være at kvalitetstilskuddet kun gis til lam over 13 kg, slik det gjøres for grunntilskuddet.

Sauetallet er nå på et riktig nivå i forhold til markedet og det er viktig å ha med alle typer sauebruk i tida framover. Avtalepartene bør vurdere om tilskuddssatsene for bruk med flere enn 75 vinterfora sauer bør løftes.

Nortura mener:

- **Det er lite rom for å heve småfeprodusentenes inntekt gjennom markedet. Økt inntekt må derfor i stor grad komme gjennom tilskuddsmidler.**
- **Kvalitetstilskuddet bør innrettes slik at det stimulerer til produksjon av lam over 13 kg.**
- **Avtalepartene bør vurdere om tilskuddet til bruk med flere enn 75 vinterfora sauer bør løftes.**

Egg

For egg har etterspørselen den siste tiden økt mer enn det vi har opplevd tidligere. Rekordhøye priser i utlandet har også bidratt til økt etterspørsel etter norske egg på bekostning av import. For første gang på lang tid hadde vi i 2023 ikke overskudd av norske egg, og opplevde i perioder underskudd. Engrosprisen for egg ble økt med kr 1,00 per kilo i andre halvår 2023 og med ytterligere 40 øre i første halvår 2024. I 2023 økte salget av egg med 1,4 pst, men det var et underliggende potensiale for et noe større salg om det hadde vært mer norske egg tilgjengelig.

I 2024 prognoseres det at tilførselene til eggpakkeriene vil øke med 0,7 pst. og at salget øker med 2,7 pst. For året prognoseres det et samlet importbehov på om lag 2 220 tonn egg.

Det er behov for økt tilførsel av norske egg, men stimulering til nyetablering kan raskt gi overskudd i markedet igjen. Nortura har tidligere foreslått å benytte omsetningsavgift for å kunne få en mer kontrollert innfasing av nye produsenter.

Dette vil være et viktig verktøy til å balansere markedet for norske egg og unngå å havne tilbake i overproduksjon.

Dersom Norge må tilpasse seg nytt EU-regelverk for holdbarhet for egg vil det være nødvendig med tilleggsforhandlinger.

 Nortura mener:

- **Det er behov for økt tilførsel av norske egg, men stimulering til nyetablering kan raskt gi overskudd i markedet igjen. Å kunne benytte omsetningsavgiften for å få en mer kontrollert innfasing av nye produsenter, ville være et viktig verktøy i markedsbalanseringen.**
- **Dersom Norge må tilpasse seg nytt EU-regelverk for holdbarhet for egg vil det være nødvendig med tilleggsforhandlinger.**

Kylling

Grunnet råvaremangel i 2022 var det en betydelig vekst i dagligvaresalget av kylling i 2023. Korrigert for utfordringene i 2022 estimeres det en underliggende vekst i etterspørselen etter kylling på om lag 2 pst. En tilsvarende vekst prognoseres også for 2024. Som i 2023 forventes det at konsumentene i 2024 i økende grad vil kjøpe de rimeligere produktvariantene som følge av dyrtid og lavere kjøpekraft. Det var relativt stor produksjon av kylling i 2023, noe som har medført at aktørene i bransjen i dag har betydelige mengder på lager. Det forventes at produksjonen av kylling også vil øke noe i 2024. Sett i lys av at en stor mengde rødt kjøtt skal realiseres i markedet fremover, kan de store lagrene og den øke produksjonen gi utfordringer for balansen i kyllingmarkedet. Den underliggende trenden er imidlertid god vekst i salget, en trend vi forventer vil fortsette fremover.

 Nortura mener:

- **Fraktordning for fjørfekjøtt er fortsatt aktuelt. Se eget avsnitt lenger ned.**

Langtidsutsikter mot 2028

Totalmarked kjøtt og egg utarbeider årlig nye langtidsutsikter for de kommende fem årene.

- Frem mot 2028 prognoseres det 1,2 prosent årlig nedgang i samlet innenlands salg av storfe, svin og småfe. Tar man hensyn til beregnet

befolkningsvekst vil dette medføre tre prosent nedgang i engrossalg av rødt kjøtt i 2028 sammenlignet med 2023.

- For egg prognoseres det uendret forbruk per innbygger, men hensyntatt befolkningsveksten forventes økning i salget fram mot 2028 på to prosent.
- For hvitt kjøtt prognosere Nortura en økning i salget på åtte prosent frem mot 2028.
- Samlet for kjøttsalget innebærer dette en marginal økning i engrossalget i perioden.

I det store bildet er Totalmarked kjøtt og eggs langtidsutsikter for innenlandsk salg i tråd med EUs prognoser.

Hvis langtidsutsiktene blir en realitet innebærer dette at det ikke er behov for flere ammekyr, og at det er en fare for overdekning med dagens produksjonskapasitet.

For gris gir langtidsutsiktene et fremskrevet overskudd, på tross av bortfall av tilførsler som følge av endringer i konsesjonsregelverket fra 2025.

For hvitt kjøtt og egg vil det med anslaget for salget være behov for å øke produksjonen, men behovet er begrenset for egg. For småfe virker dagens bestand å være på et passe nivå, uten rom for økte tilførsler eller ytterligere nedgang.

Import og dagens tollvern

Markedsbalansen for kjøtt tilsier at det ikke er behov for import utover importkvotene i 2024. Det er i prognosene lagt til grunn at importkvotene utnyttes også i 2024 da disse åpner for import til et lavere prisnivå enn det vi har i Norge. For egg vil det være behov for noe import utover importkvotene.

Implementeringen av nye tekniske løsninger for opprinnelseserklæring har gitt en økende utfordringer med reeksport av kjøtt produsert i SACU-landene via EU til Norge innenfor GSP-systemet. Nortura er bekymret for presset denne importen vil legge på det norske prisnivået, konsekvensene det vil ha for norske importører og endringene det vil gi for når på året kvotene utnyttes. Nortura mener at denne parallellimporten ikke er i tråd med GSP-kvotenes formål, og at konsekvensen vil være en svekkelse av konkurransekraften til norsk kjøtt.

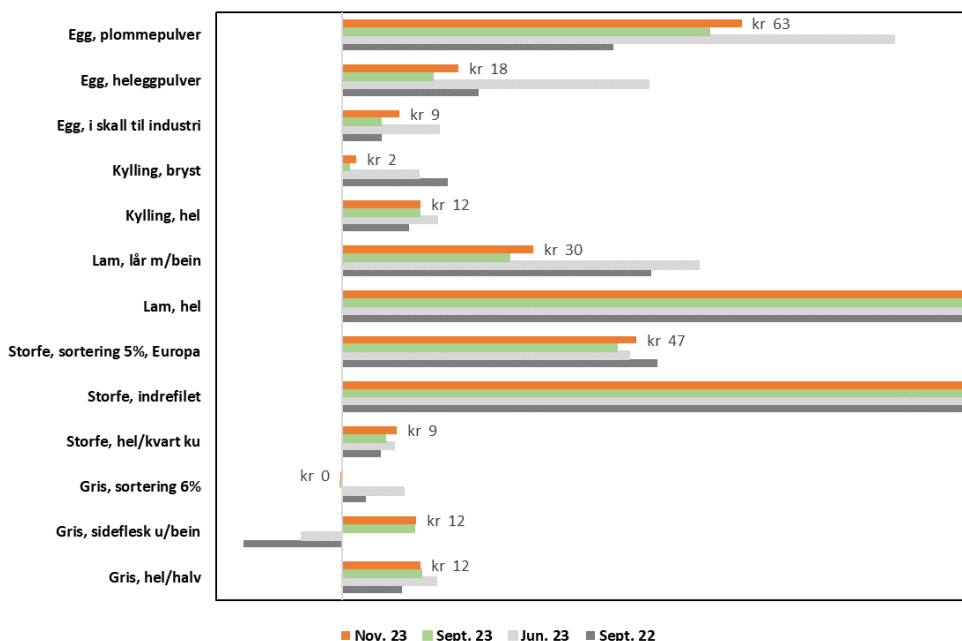
De siste årenes svekkelse av kronene mot viktige handelspartneres valuta har isolert sett bidratt til en styrking av importvernet. Den norske modellen med markedsregulering gjør prisene mer forutsigbare og har gjort det mulig å unngå like store prissvingninger som det man har opplevd i f.eks. EU.

Som for norskproduserte varer har det samlet vært en betydelig prisvekst for importert kjøtt og egg fra EU de seneste årene, både som følge av økte priser i EU og svekket norsk krone. De siste halvåret i 2023 falt imidlertid prisene for storfe og svin i EU markant. Prisen på egg i EU er også lavere enn hva den var første halvår i 2023, men prisnivået er fortsatt svært høyt. Gjennom første halvår i 2023 svekket den norske kronen seg mot euroen. I andre halvår vare valutakursutviklingen mer variert og kronen har i perioder styrket seg, men er fortsatt noe svakere enn hva den var ved inngangen til året.

Siste oppdaterte priser vi har for et bredt utvalg av produkter for import er fra november 2023. Per november var det et tilstrekkelig tollvern for hele slakt og egg. Det var også et robust tollvern for eggprodukter, biff og filet av storfe og

stykningssdeler av lam. Tollvernet er svak for filet av kylling og sortering av gris. Det er en risiko for at dagens pengepolitikk kan føre til en videre styrking av kronene som vil svekke tollvernet generelt. Et videre prisfall i EU vil også kunne svekke importvernet for kjøtt og egg.

Figur – estimert importvern for utvalgte produkter av kjøtt og egg, målt som prisforskjell mellom importpris inklusiv toll og norske engrospriser. Kilde: Noridane og Nortura

Fraktutjevningsordning

Fraktutjevningsordningen er et av de mest sentrale landbrukspolitiske virkemidlene for å sikre like konkurransevilkår ved produksjon av egg- og kjøttproduksjon i hele Norge. Formålet med tilskudd til frakt av slaktedyr og egg er å jevne ut transportkostnader ved frakt av slaktedyr eller egg fra produsent til slakteri/eggpakkeri. Et viktig premiss for ordningen er at det er tilstrekkelig kompensasjon for frakt, da dette indirekte eller direkte påvirker aktørenes mulighet til å jevne ut prisene mellom produsenter. Økt tilskudd til frakt bidrar i stor grad til økt lønnsomhet for alle husdyrprodusenter fordi det reduserer fraktkostnadene likt for alle.

Tilskudd til frakt av slaktedyr

Tilskudd til frakt av slaktedyr er en nødvendig grunnpilar for å sikre spredt og variert husdyrproduksjon i hele landet. Det er svært positivt at avtalepartene i de senere år har bevilget penger til å styrke ordningen med frakttilskudd for slaktedyr. Nortura har gjennomført en effektivisering av dyretransporten som har redusert kostnadene betydelig. Effektivisering har i stor grad oppveid for lønns- og kostnadsveksten vi opplevde frem mot 2022. Pris- og kostnadsveksten vi har opplevd i 2022 og 2023

har vært formidabel og høyere enn det man har opplevd på flere tiår. Selv om vi forventer en utflating av kostnadsveksten i 2024 ser vi likevel betydelig prisjusteringer dette året. Det er derfor fortsatt en betydelig underdekning av fraktkostnadene, en kostnad som må dekkes av bøndene.

Nortura mener at frakttilskuddet må økes med 40 mill. kr for å bedre lønnsomheten til alle som leverer storfe, sau og gris til slakt. I tillegg vil økt støtte til frakt sikre at slakteriene over tid bidrar til full utjevning av fraktkostnader som er vesentlig for å oppnå ordningens formål om like forutsetning for husdyrproduksjon over hele landet. Som i fjor hensyntar årets beregning også budsjettforutsetningene for inneværende år.

Tilskudd til frakt av egg

Dagens tilskudd til frakt av egg bidrar til å utjevne kostnadene ved produksjon ulike steder i landet. For å fullt ut utjevne den fraktrelatert kostnadsulempen mellom de ulike distriktene må ordningen styrkes med 15 mill. kroner.

Tilskudd til frakt av kylling

Utviklingen med økende konsentrasjon av produksjon av fjørfe er uheldig, både av hensyn til økt smitterisiko og beredskap, men også av hensyn til fordeling av verdiskapingen til flere deler av landet. Nortura vil minne om at produksjoner som ikke ligger under markedsreguleringen blir sentralisert, og konkurransen mellom aktørene tilsier at denne utviklingen ikke stopper opp.

Nortura har gjennom flere jordbruksoppgjør pekt på behovet for å etablere en fraktordning for fjørfekjøtt. Årlige utbrudd av fugleinfluensa, og andre fjørfesjukdommer viser utfordringene med stor konsentrasjon av fjørfe i noen få områder av landet. Nortura mener at situasjonen ikke har endret seg, og det vil fortsatt være behov for fraktutjevning for å forhindre ytterligere sentralisering over tid.

Prisnedskrivning/kraftfôrpris

Tilskudd til prisnedskrivning av korn som råvare til kraftfôr er et viktig og nødvendig element for å holde produksjonskostnaden til norske kjøtt- og eggprodusenter på et nivå som gir bærekraftig økonomi. På tross av tilskudd over jordbruksavtalen og strømstøtteordningen har kostnadsnivået økt betydelig for husdyrprodusentene og bidrar til en svak økonomi. Slik markedssituasjonene er for kjøtt er i dag er det ikke rom for på kort sikt å øke inntektene gjennom markedet. En økning i kostnadene vil dermed gå direkte utover lønnsomheten til produsentene. Det er derfor viktig at en eventuell økning i målprisen for korn kompenseres med tilsvarende økning i prisnedskrivningen, slik at lønnsomheten til husdyrprodusentene ikke svekkes.

Telledato

En avvikling av telledato vil redusere kostnader både for bonde og næringsmiddelindustri. Dagens telledato medfører betydelig markedsforstyrrelse. Vi anslår at telledato medfører at 1 000 tonn storfe fryses inn unødvendig om høsten fordi bonden venter med slakting til telledato er passert. Regelverket bidrar dermed

til at det må importeres unødig mye storfe i 1. halvår, samtidig som det fryses inn storfe på høsten som kunne vært omsatt ferskt. I tillegg medfører telledato at bransjen får perioder inn mot telledato med lavere dekning av slakting, for så å få for mye slakt. Dette gjør at både slakterier og skjærebedrifter har utfordringer med bemanningen i disse periodene når mengden slakt som skal håndteres varierer betydelig.

Nortura må bruke både engrospris, omsetningsavgift og grunntilskudd for å utligne tilskudds-utbetalingen til bonden i et forsøk på å bidra til en jevnere slakting. Det fremstår som ulogisk at markedet skal betale en pris som i realiteten ikke kan tas ut i sluttmarkedet, og omsetningsavgiften til bonden varierer svært mye med kun et mål for øyet – å motvirke tilskuddsutbetaling fra myndighetene. Nortura er kjent med at det nå gjennomføres en utredning hvor det ses på muligheten for å benytte data fra Mattilsynets husdyrregister til utmåling av produksjonstilskudd på storfe, som kan erstatte dagens system. Nortura støtter innføring av en ny ordning som kan begrense markedsforstyrrelsene dyretelling i forbindelse med tilskuddsutbetaling medfører.

Dyrevelferdsmeldingen

God dyrevelferd er en forutsetning for norsk landbruk og for Norturas virksomhet. Nortura ser derfor frem til dyrevelferdsmeldingen som regjeringen skal legge fram i år. Vi forventer at meldingen vil bygge på et solid, faglig grunnlag om status for dyrevelferden i norsk landbruk og ny kunnskap om hva som gir god dyrevelferd. I den grad meldingen medfører nye krav som innebærer økte kostnader for bonden, vil Nortura påpeke at det er begrensede muligheter å øke prisene. I praksis innebærer dette at avtalepartene må ta hensyn til eventuelle kostnadsøkninger for bonden gjennom jordbruksavtalen.

Velferdsordningene

Velferdsordningene skal legge til rette for at bønder kan ta ut ferie og fritid og sikre gode ordninger knyttet til sykdom, ulykker og svangerskap/fødsel. Gode velferdsordninger er avgjørende for rekruttering av nye bønder inn i næringen. I tillegg til at det bidrar til bondens helse og velferd, er gode velferdsordninger også med på å sikre god dyrevelferd. Velferdsordningene må hele tiden utvikles og styrkes slik at det holder tritt med kostnadsutviklingen og sikrer bonden mulighet til å ta ut fritid og et sikkerhetsnett tilsvarende andre grupper.

I tillegg er det viktig at avløsertilskuddet kan benyttes på like vilkår i næringen slik at det ikke blir skjevheter til hva slags arbeid som kan dekkes inn av avløsertilskuddet mellom produksjonene.

Styrking av beredskap og matsikkerhet i Nord-Norge

Troms og Finnmark bidrar til verdiskaping og sysselsetting både nasjonalt og regionalt. Videre er en solid matproduksjon i Troms og Finnmark viktig for en reell selvforsyning som sikrer økt matberedskap nasjonalt, men også for regionen i nord.

Landbruket i Troms og Finnmark taper produksjon i forhold til resten av landet. Husdyrholdet er sterkt redusert. Nortura lagt ned flere slakterier og

kjøttforedlingsanlegg i Nord-Norge. For Troms og Finnmark er det nå kun slakting i Karasjok og Målselv. Anlegget i Målselv har også noe videreforedling med kjøttdeig som det største produktet.

Nok tilførsler er en avgjørende faktor for å skape lønnsomhet for våre slakterier i Nord-Norge og med fallende produksjon i landbruket, særlig i Troms og Finnmark har dette blitt ytterligere forsterket de siste årene. For våre to anlegg i Troms og Finnmark viser våre økonomiske beregninger at selv inkludert en lavere avregningspris for bønder i Nord-Norge, går den økonomiske driften knyttet til slaktingen i betydelig minus i Troms og Finnmark.

Målet om et landbruk i hele landet innebærer også at bonden må kunne få levert dyr til slakt uavhengig av geografi.

For å forhindre at jordbruket i Finnmark og Troms blir ytterligere redusert, og sikre at Nortura skal kunne opprettholde mottaksplikten, må lønnsomheten i jordbruket styrkes, samtidig som myndighetene må dekke deler av driftsulempene knyttet til slakting i Troms og Finnmark.